

Gegutė

jūrinė

Diurnalis
experimentum

/ 400

2024

JŪRINĖ. GEGUTĖ. YRA. PROGINĖ. PIRMIEJI.
 ŽMONĖS. PATEKĖ. Į. MĖNULĮ. MOKĖJO. SKRISTI.
 IR. RAŠYTI. TURISTŲ. SKAIČIUS. Į. MĖMELIO.
 KRAŠTĄ. AUGA. KASDIEN. ŽMONIŲ. SKAIČIUS.
 VYKSTANČIŲ. Į. KLAIPĖDĄ. GYVENTI. LYGUS.
 SKAIČIUI. PI. MĖMELIS. NĖRA. PROBLEMA. TAI.
 YRA. PROBLEMA. CUCKOO. MARGA. PASAULIS.
 YRA. JŪRA. ROBOTAI. MARIOS. RAIBESYS.
 IR. LIEPŲ. GATVĖ. ♡ ŠIS. KŪNAS. IŠ.
 MĖNULIO. GAIDŽIO. PLAKTUKO. VARNŲ.
 DIDŽIOJO. PIRŠTO. TIKRO. ŠARKOS.
 ESTŲ. MEMELEŅDERIŲ. GINTARO.
 PROZOS. PLUNKSNOS. POEZIJOS.
 PLUNKSNOS. PJESĖS. PLUNKSNOS.
 PASAKŲ. PLUNKSNŲ. TODĖL.
 BIM. BAM.

TURINYS

BIM BAM JAUSME

- (3 plunksna) CUCKOOLIS-PONAS MĖNULIS
- (4, 21 plunksnos) CUCKOOARKA-BENAS ŠARKA
- (5 plunksna) CUCKOOSIČ-TOMICA BAJSIČ, vertė ANTANAS A. JONYNAS
- (6 plunksna) CUCKOORVE-MIRJAM PARVE
- (7, 14 plunksnos) CUCKOOLIONIS-DOMINYKAS MATULIONIS
- (9 plunksna) CUCKOOZUMAS-ORESTAS RAZUMAS
- (12 plunksna) CUCKOOAUSKAS-GINTARAS GRAJAUSKAS
- (13 plunksna) CUCKOOTAS-SIMONAS BERNOTAS
- (15 plunksna) CUCKOOSTON-ANNE SEXTON, vertė EGLĖ AMBROŽAITĖ
- (17 plunksna) CUCKOOLO-SABINA BRILO, vertė GINTARAS GRAJAUSKAS
- (17 plunksna) CUCKOOHM-GERHARD RÜHM, vertė ANTANAS A. JONYNAS
- (19 plunksna) CUCKOOGĖLA-LINAS DAUGĖLA
- (20 plunksna) CUCKOOHEN-LEONARD COHEN, vertė ANTANAS A. JONYNAS
- (21 plunksna) CUCKOOLAITĖ-IEVA MARIJA SOKOLOVAITĖ
- (26 plunksna) CUCKOOZAITĖ-GRETA AMBRAZAITĖ
- (26 plunksna) CUCKOOLYTĖ-URŠULĖ TOLEIKYTĖ
- (27 plunksna) CUCKOOLO-CRISTÓBAL POLO, vertė SIMONAS BERNOTAS
- (29 plunksna) CUCKOOTYTĖ-MONIKA AUGUSTAITYTĖ
- (31, 33 plunksnos) CUCKOOISTER-ELŽBIETA HIPSTER
- (32 plunksna) CUCKOOVIČIUS-DEIVIDAS PREIŠEGALAVIČIUS
- (paskutinė plunksna) CUCKOORIS-RIMAS UŽGIRIS

Iš skenduolių poezijos

bul bul aš skęstū
ir rimuoju tuo pat metu
bul bul aš po vandeniu
ir visur...
kaip ex-klaipėdos-meras visur
ir kartu tarybos narys
visaip
trimituoju
bul bul trimitu ir šaukiu
Iš duobės aš bul bul
džemą kastyčio-jūratės vartoju
de profundis
sūrų Baltijos memą
savo kūnų vaizduoju
bul bul
trys buliai vandeniui joja
ir lyg niekur nieko
Europą vieną myluoja
bul bul bul
o gelbėtojas nuo kranto
man raudona vėliava
moja tik moja...
bul bul. baliavoju

Rugsėjo 5, Palanga

Norėjau

Norėjau rašyti dar kažką, bet čia ne poezija. Bul bul.

Rugsėjo 6, Būtingės terminalas

Jei norite sveikų anūkų

Baltijos jūros dugne stovi
Ne tik Deivės Jūratės gintaro rūmų
Griuvėsiai
Bet ir guli
Tanklaivis FRANKEN su 1,5 mln. litrų kuro
Karo laivas STUTGART su 300 tonų nuodingo iprito
Moskolių laivas MURMANSK su 200 tonų nuodingo
Zarino
Aviacinės bombos pripildytos 7000 tonų fosgeno
Konteineriai ir bačkos su 10 000 tonų nuodingo
Zomano
Liuzito
Fosgeno
Trilono-Tabūno
Todėl jūros šventės metu neleiskite
Savo vaikams valgyti Baltijos jūros menkių
Kepenėlių
Arba suvalgykite patys, jei neplanuojate
Turėti daugiau vaikų
Arba sušerkite kirams
Kai plauksite keltu
Į Smiltynę
Ar kateriu į Nidą

Kardinolas Kuharičius prie telefono 9827

T
O
M
I
C
A

B
A
J
S
I
Č

Kūčių vakaras
ir gauja girtuoklių degustuoja šiponą ir
silvanerį nelegalioj vyninėj kapinėse
pripildomi visų dimensijų plastikiniai ir stiklo indai
o automobiliai lekia braukdami gatvių pakraščius
šįvakar kai švilpia stikliniai senukų kaulai
bažnyčioje skersvėjis nes kažkas paliko
neužvertas duris
bobulės pagrįstai siunta
skaičiuoja kas uždegė daugiau žvakučių
ir aš daryčiau tą patį jei būčiau senas
degčiau žvakutes ir dėčiau
įsiutęs
sako kad ta prieššventinių dienų
vartojimo karštinė
atėjusi iš sumaterialėjusių vakarų
ir kad praranda prasmę
ta šventa diena kai žodis tapo kūnu
bet man atrodo kad labiausiai nenuskilo naminiams paukščiams
kurie šia proga liko be galvų

5

vertė

A
N
T
A
N
A
S

A
·
J
O
N
Y
N
A
S

prieš šešerius metus mus šėrė
keptais jaučiais
o šiandien mums rengia masinius spektaklius
su nemokamom dešrelėm ir
estrados žvaigždėm
o Tito šėrė mus
kiaulės galva kurią
pavogdavo iš palėpės
ir nuo to mums ilgai
skaudėdavo pilvą
ima snigti ir aš esu
girtas kaip ir visi garbingi
kroatai
mūsų kelias į ateitį yra
nacionalhumanizmas
natiurmortas
su kiaulės galva
faraonas
giliai alsuoja ramybėj
savuose žiemos rūmuose
ir tikriausiai vėl galvoja apie kerštą
o kardinolas Kuharičius sėdi prie telefono 9827
kur įrašyta tik viena kalėdinė žinutė –
neatsakinėdamas į klausimus

6

Šis eilėraštis –
nušiurusi žodžių
paklodė apie

ei	ole	teist	sellist	valget	nagu
vanadel		linadel		tuule	kāes
tuhāt		korda	pestud		talvepāikeses
pleekinud	kiudhaaval	tuhandesse	unenākku		hõõrutud
kui	linad	hakkasid	keskpaigast	vāga	viledaks
lõikasid	vanaemad	need	pikuti	pooleks	ja
teistpidi					õmblesid
					kokku
merel	hea		lahke		vesi
ütlesid					vanaemad
peseb	igasugu		sita		maha
küürin	lahkes	raudkülmas	vees		südant
loputan	vāānan	ja	riputan	pesunõõrile	tuulele
selgeks					puhuda
viledaks	jäänud		see		hingelina
kes	ta	nii	āra	on	trõõbanud
kootud				või	on
ei	panegi		ajale		niidist
					vastu
vaatan		lābi			aukude
vastsündinud					taevast
ja	mõtlen	kas		lina	lappida
või	lõigata			lappideks	ja
teha	valgetest			pilvedest	uus
kased	panevad	taeva		kangaspuid	niide

M
I
R
J
A
M

P
A
R
V
E

DĖMESIO!

APIE MĖMELLANDERIUS!

Kurią aš, Johanas Sebastianas, neatsitiktinai, bet tikslingai atradau, gilindamasis į šios mažos uždaros bendruomenės kasdieninį gyvenimą ir susirinkimus. Aplinkui Klaipėdą kelio ruožuose atsirandantys mediniai bokšteliai yra gyvas įrodymas mano liudijimo, kurį publikuodamas čia, „Gegutėje“, rizikuoju savo ir artimųjų saugumu. Manau, kad pradžioje mes visi turime pripažinti mėmellanderių tapatybės egzistavimą, kurios prielaidos siekia laikus dar tada, kai kryžiuočiai čia pasistatė pilį ir įkūrė pelningą uostą, suprasdami svarbią miesto lokaciją – Kuršių marių pakraštį. Nuo tada ir prasidėjo Klaipėdos kaip miesto klestėjimas ir sekuliaraus identiteto formavimasis. Geriau pacituosiu vieną ištrauką iš mėmellanderių pirmininko kalbos, pasakytos šių metų (2024) pavasarį slaptame susirinkime:

„Ši žemė jau seniai buvo mūsų ir tik mūsų. Apsidairykite – kodėl Klaipėda turėtų paklusti kažkam kitam, jeigu mes visą laiką buvome kitokie! Tarpukariu šis miestas sudarė trečdalį Lietuvos ekonomikos, ir mes pasirinkome prisijungti prie Lietuvos, tikėdamiesi paramos ir pigios darbo jėgos. Mums buvo suteiktos teisės, galėjome valdyti savo miestą, čia gyventi ir klestėti, tada buvo ir identitetas, ir kalba, ir viskas, o kas dabar darosi – bendra ekonomika, kas nori, tas atvažiuoja, uostas atviras visiems? Apsidairykite, kuo tapo Klaipėda? Ne, mes negalime šito leisti! Mes esame unikalūs ir kūrybiški, mes esame savi, kam mums lygiotis su kitais, jeigu tokių kaip mes niekur kitur nerasime? Ką? Nei vokiečiai, nei lietuviai – mes mėmellanderiai, todėl dabar aš skelbiu mūsų atsiskyrimą, aš skelbiu, kad mes tyliai sukursime savo sistemą, skelbiu savą valiutą, skelbiu savus įstatymus, savus papročius. Mes atsiskirsime, nes gana, kad mus valdytų kiti, – gana yra gana – gana!“

Nenoriu cituoti tolesnių žodžių, kuriuose aiškiai išvelgiamas tik vienas noras – atsiskirti nuo Lietuvos. Nors šie radikalai, rodos, realios grėsmės iki šiol nekėlė ir man įdomūs buvo labiau antropologiškai, dabar susivieniję ir įsteigę keletą glaudžiai susijusių įmonių jie ruošia sukilimą. Mes turime įsisąmoninti, kad ši grupė yra tarp mūsų ir kelia mūsų mylimam Klaipėdos kraštui realią grėsmę, tad prašau, būkime vieningi, būkime budrūs.

Prieš kalbėdami su žmogumi, plačiai atmerkite akis ir ieškokite šių skiriamųjų bruožų: vyrai dedasi mėlynos spalvos akcentą ir ant kairės rankos nešioja sidabrinį žiedą su pilimi, o moterys nešioja auskarus su ta pačia pilimi. Mėmellanderiai, kurių organizacijoje dabar apie dvylika asmenų, yra pacifistai, ir jų pagrindinis veikimo planas – perimti valstybę minkštąja jėga ir per biurokratinį aparatą. Todėl šiuo liudijimu kreipiuosi būtent į įstaigų vadovus, aukštus postus užimančius žmones bei Klaipėdos intelektualus. Apsaugokime mylimą Klaipėdą nuo radikalių idėjų! Susitinkame kiekvieną savaitę ir aptariame visokiausius su Klaipėda susijusius klausimus, tad ir siūlau visiems susidomėjusiems, ypač aukštus postus užimančioms žmonėms, jungtis prie šio pasipriešinimo ir ginti savo lietuviškas šaknis nuo išnykimo, o miestą – nuo susiskaldymo! Visuomet galite rašyti man paštu: ... kirskmemellanderiui-pergalva@gmail.com. Labai laukiu visų laiškų, ir apsaugokime mūsų kraštą nuo radikalų!

ŽEMAITUKAI SUTEIKIA BIM BAM JAUSMĄ

Manoma, kad žemaitukų veislė
yra kilusi iš Rytų stepių tarpanų.

Žiemoja tvartuose, dėl to gaila.

Paukščių nerija

Vienaveiksmė pjesė

Neringos paplūdimys. Varna iš praseptos miegančių poilsiautojų kuprinės pavagia čipsų pakelį. Pirma varna bando jį atidaryti, tačiau jai nepavyksta.

Prie jos, tolumoje išvydusi blizgesį, atskrenda Antra varna.

Antra varna. KAR!
Pirma varna. kar?
Antra varna. KAR KAR!!
Pirma varna. kar kar?
Antra varna. KAR KAR KAR!!!
Pirma varna. ...

Pirma varna nesupranta, ko Antra varna isterikuoja. Juk ji pažadins poilsiautojus!

Pasirodo, Antra varna išvydo pulką žuvėdrų

Pirma varna. KAR!

Abi varnos bando kuo greičiau atidaryti čipsų pakelį
Tačiau prie jų, neišleisdamas jokio garso, nutupia pulkas žuvėdrų.
Varnos sustingsta. Taip, jos didesnės, gal net grėsmingesnės. Bet žuvėdrų tiek daug.

Pauzė.

Iš žuvėdrų pulko gilumos atsöksi Žuvėdrų Lyderė.

Pirma varna (vos girdimai). kar..?

O R E S T A S R A Z U M A S

Žuvėdrų Lyderė žvelgia į čipsus. Ji puikiai supranta, kad peštynės pažadins poilsiautojus.

Žuvėdrų Lyderė suplasnoja sparnais. Antra varna šokteli kelis žingsnius atgal, bet Pirma varna nepajuda iš vietos

Iš žuvėdrų pulko atsöksi Pagalbinė Žuvėdra. Ji gal ir mažesnė už kitas žuvėdras, tačiau vienintelė savo snape turi kažką blizgančio.

Tai „Rolex“ laikrodis.

Antra varna. kar kar.
Pirma varna. ...
Antra varna. kar kar kar kar kar.
Pirma varna. ...
Antra varna. KAR KAR KAR KAR KAR!!!

Kaip Pirma varna nesupranta, kad laikrodis blizga dar labiau nei čipsų pakelis?!

Poilsiautojas. Mghmhh...h....h...

Paukščiai atsisuka į poilsiautoją. Bet jis tik persiverčia ant pilvo, mat bamba kiek perkepė saulėje.

Varnos pasitraukia į šoną apsitarti.

Antra varna. kar?
Pirma varna. kar kar.
Antra varna. „kar kar“, „kar kar“, „kar kar“ ... KAR!
Pirma varna (pažiūrėjus į žuvėdras). ka-ka!
Antra varna. kar kar. kar kar kar kar, kar kar. kar kar kar, – kar kar (ka-ka?) kar, – kar kar kar!
kar kar kar kar; kar kar – kar? kar kar...
Pirma varna. kar kar...

Viskas. Nuspręsta.
Varnos šokteli žuvėdrų link.
Staiga pasigirsta Neaiškus garsas.

Neaiškus garsas. bul bul. bul bul.

Tai iš nežinia kur atklydęs balandis.

Balandis. bul bul. bul bul. bul bul...

Varnos. KAR KAR KAR!
Žuvėdros. KA-KA! KA-KA!

*Balandis, balažin ko užsipultas, nuskrenda.
Kol paukščių dėmesį patraukęs balandis, prie čipsų pakelio nutūpė didžiulis kormoranas.*

Kormoranas. Grrr...

Varnos ir žuvėdros sustingsta. Kas iš to, kad jų daugiau? Jos nei didesnės, nei grėsmingesnės.

Kormoranas suplasnoja sparnais, pakeldamas smėlio gūšį. Jis griebia čipsų pakelį, o tai išvydę paukščiai puola paskui jį.

Paukščiai. KAR KA-KA GRRR KAR
kakarieku! bul bul Mghmhh bul bul müü
GRR GRR KAR tyvit tyvit! KA-KA

Peštynėms nuslopus matome smėlyje ištašytus čipsus – paukščiams pagaliau pavyko atidaryti čipsų pakelį.

Tik kad peštynės pažadino poilsiautoją. Ji išvaiko paukščius.

Poilsiautojas. Was ist passiert?

Poilsiautoja. Die Vögel haben die Chips gestohlen.

Poilsiautojas. Was?

Poilsiautoja. Wussten Sie, dass man hier früher Vögel gegessen hat?

Poilsiautojas. Das überrascht mich nicht.

Poilsiautoja. Oh, schau, jemand hat eine Uhr vergessen!

Poilsiautoja užsideda „Rolexą“. Jos draugas toliau snaudžia.

11

G I N T A R A S G R A J A U S K A S

Čia Lietuva. Čia lyja
lietūs.
Čia meškos dievina
baletą.
Čia auga grybai ir
pelėsiai.
Ir tu čia auk.
Nesigailėsi.

Čia taip jauku.
Žaltvykslės tvyksi.
Čia laumės moko
pasiklysti.
Čia vaikšto po miškus
lietuviai,
o ant pečių jiems tupi
žuvys.

Praeina kartais ir
beržai.
Atskirsi, jie margi
dryžai.
Jiems plieno dalgiai
ant pečių.
Ir eina jie medžiot
žalčių.

Čia vandenys sidabro
teška,
ir apkabinęs girtą
mešką
dainuoja nuogas
lietuje
garsus kaimiečių
kutiurjė.

12

PASAULIO ATEITIS MANO RANKOSE

ramiai gurkšnojančią šeštą septintą
alau apšnekant orus
priskrenda helikopteris
privažiuoja du s klasės mersai
išlipa deimantinė palyda
prieina prie staliuko sako Bernotai blecha
very important zoom meeting
nulemsiantis Lietuvos ateitį
išgelbsintis nuo globalinės katastrofos
o tu kiurksai čia apdujęs
še čiut čiut pašniot kad išsiblaivytum
še nuliovas kostiumas
še slaptažodis
junkis
esi pakankamas
esi visiškai pakankamas
esi visiškai absoliučiai pakankamas

S
I
M
O
N
A
S

B
E
R
N
O
T
A
S

– Ei, visi susirinkę, šiandien parduodame laivą! Šis laivas, pats geriausias laivas, pats greičiausias laivas, puikiai išsilaikęs, išbalintas bangų, perėjęs ne vieną išbandymą – mūsų šeimos laivas, kuriuo ir mano tėvas, ir senelis plaukiojo, 1970 m. statybos žvejybinis laivas, buvęs drifteris, kuris galbūt yra paskutinis išlikęs plaukiojantis tokio tipo laivas Pabaltijyje – dabar parduodamas. Pradinė kaina – tūkstantis dolerių!

Žmonių būrelis su lentelėmis pradėjo kelti skaičius, ir staiga pasirodė žvejys, kuris trypčiodamas, rėkdamas ir skėsčiodamas rankomis šaukė:

– Ką tu, niekše paskutinis, veiki čia, ką tu pardavinėji! Kas tau leido pardavinėti šitą laivą, ką? Mūsų laivą, mūsų geriausią, gražiausią laivą, pienburni tu!

– Tėvai, mums reikia pinigų.

– Visada reikėjo, o dabar? Pirma tu parduosi laivą, paskui tu parduosi butą, viską parduosi, žinau, kaip tai veikia! Laivas neparduodamas ir niekada nebus parduodamas, ar aišku tau, ar jums aišku? Jeigu neaišku, tai tuoj jums kitaip paaiškinsiu, pastovėkit, taip, pastovėkit!

Sūnus nužvelgė sutrikusią minią.

– Palaukite, palaukite, viskas ne taip, kaip jums atrodo. Mano tėvas – silpnaprotytis. – Jis nušokęs ant liepto ir pribėgęs prie tėvo pusę lūpų jam kuždėjo į ausį: – Ką čia sugalvojai, tėvai, išgąsdinsi visus žmones, pažiūrėk į juos, nuramink juos, atsiprašyk jų!

Tuo metu apimtas nevilties ir didelio pykčio

Kranto linija

14

tėvas pamišo ir, didelėmis rankomis išroves iš tiltelio lentą, kaip nesavas pradėjo bėgti švaistydamasis ta lenta ir rėkdamas: „Tai mano sūnaus laivas, mano laivas, mūsų kraujo laivas!“, kol paskutinis žmogus pabėgo iš aikštelės ir su kitais keliais žiopliais, užėjusiais už tvoros, liko tiesiog stebėti šią sceną. Išvaikęs minią, numetęs pagali į jūrą, tėvas pravirko:

– Mano vaike, šitą laivą aš jau seniai užstačiau antstoliams. Jo niekas negali parduoti, nes jį iš mūsų atims jau greitai. Atims mūsų vienintelį laivą...

– Ką tu čia šneki, tėvai? – sūnaus akys apsisiblausė, ir jis pirmą kartą susidūrė su tokio jausmu, kai visą gyvenimą laivą turintis žmogus jį staiga praranda – ne savo noru, netikėtai, nelauktai ir tam visiškai nepasiruošęs.

– Mes turime jį atpirkti! Mums reikia šito laivo, reikia jo, tėti, aš jaučiu, kad be laivo manęs bus mažiau, negaliu tau pasakyti, kaip ir kodėl, bet jaučiu, – nevalingai glostė laivo turėklą. – Supranti, dabar mums reikia jį susigražinti, aš jaučiuosi nesavas, reikia kažką padaryti...

– Nieko nepadarysi, – tėvas pažvelgė į jį apsisiblaususiomis akimis.

– Kodėl tu taip? – negalėjo patikėti sūnus.

– Tai tavo mama ir jos operacijos, nuolatinės operacijos. – Tėvas susmuko ant dėnio, priglaudė kaktą prie geležinių durų, teisinosi. – Ir kodėl ji susirgo, kodėl jie visi serga ir serga? Vat aš niekada nesirgau, ir tu, sūnau, o mama po vestuvių susirgo ir...

D
O
M
I
N
Y
K
A
S

M
A
T
U
L
I
O
N
I
S

– Kaip tau negėda meluoti, tėvai, tu viską pragėrei, po galais, – atsišaukė sūnus, – viską, juk matau tave prie „Iki“ ir „Maximos“, matau tavo draugus, jaučiu kvapą, net dabar... Mamai niekada daug nereikėjo pinigų, jei reikėjo tik meilės... Žinai, ką? – jis nušoko į apačią. – Velnio šitą laivą, velnio jus visus, aš išvažiuoju, tėti. – Tada priėjo prie tėvo, pakėlė nuo denio jį drėgnomis rankomis ir uždėjo tėvo rankas sau ant galvos. – Bet pirma – man reikia tavo palaiminimo...

Ir tėvas drėgnomis rankomis, murmedamas svetima prūsiška kalba laimino sūnų taip ilgai, kad stipriai suteimo, atsivėrė tamsus nakties vakuumas, krito žvaigždės, Ponas mėnulis išdilo iš horizonto, o tėvas vis dar laimino sūnų ir tik brėkstant pilkam rytui – pasirodžius mėlynai saulei, nuvargęs tėvas išbėrė paskutinius palaiminimo žodžius ir prisėdo šalia sūnaus. Tėvas žiūrėjo į savo sūnų ir galvojo apie savo tėvą, jo senelį – vieną iš paskutinių Lietuvos prūsų:

– Dabar atėjo laikas tau atskleisti, kas iš tikrųjų esi ir ką iš tikrųjų...

– Prūsijos nebėra, tėti.

– Ir kai buvo mėmellanderiai, tas sukilimas, lietuvių..

– Mėmellanderių nebėra, tėti, kaip ir tautų nebėra, nei manęs, nei tavęs nebėra, tėti... Tai tik kalbos išraiška, ženklas tarp ženklų, ir daugiau nieko.

– O kas tada yra? – net pats to nejausdamas

supyko tėvas.

– Čia, – sūnus apsuko ranka apie galvą, – metacivilizacija, – apsidairyk, ten, – parodė, – matai, turkai, o ten, – bedė pirštu į žmones, susirinkusius prie staliuko, – ukrainiečiai, ten anglai, ir šiandieną vienas japonas man skundėsi, kad apie mūsų miestą, tokį gražų miestą, niekas nežino, nes jo nemarketina, ir visi mes susikalbam, visi esame viena, supran-

ti, tėvai, čia... Sūnus, atsistojęs ant denio lyg tikras pranašas, liudydamas suvokimą apie naują pasaulį, metacivilizaciją pasaulį – pasaulį, kur viskas yra viena, kur neegzistuoja nei tautos, nei kalbos, – pats netikėtai pradėjo kalbėti angliškai ir nustebo laisvai dėstantis mintis, pagautas metacivilizacinio vėjo gūσιο, čia pat bėrė raidės prisodrinamas kalbą vis daugiau ir daugiau angliškų

subtilybių, tuo pat metu pamiršdamas savąją, pamiršdamas tėvą ir laivą, pamiršdamas mamą ir miestą, jis išrėkė visą manifestą į orą, į visatą – to jis klausė podkaste ne kartą, o dabar – tai išsiliejo lengvai, lyg tai būtų jo mintys – apie vieną valstybę, apie anarchišką utopiją ir vieną rasę, apie vieną, bendrą žemės planetą ir būdus tą pasiekti! Modernybės audra pralaužė sūnaus lokalią, tvirtą tradicijų užtvanką ir nunešė uostą ir miestą, tėvą ir laivą tiesiai į jūrą, kur jie dabar plaukė nešami vėjo, link pat pasaulio krašto – to vienintelio krašto, už kurio jau niekas kitas neegzistuoja.

Tėvas, matydamas sūnų tokį išdidų, pra-

dėjo jo nebeatpažinti. Juk sūnus jau seniai išvažiavo kažkur kitur, kažkur ten už miestų, už upių ir ežerų, už jūros... Turbūt sūnus, vos gimęs, jau buvo pažymėtas, jau buvo išvažiavęs, nesavas ir vienišas, kaip ir tėvas, ir dabar juodu skirtingose jūros kranto pusėse savo didelėmis akimis žiūrėjo į tą pačią saulę – viską praryjančią mėlyną saulę, kuri nukreipė jų žvilgsnius vienas kito buvimo link... Ir tada pasirodė antstoliai ir areštavo laivą.

O vėliau tėvas, nusipirkęs mažą valtėlę, atviroje jūroje grūmėsi su kažkuo tinkle – kažkuo tokiu dideliu ir stipriu, ko dar niekada nebuvo jautęs – kažkuo, kieno judesiai neprimena nė vienos žuvies, kurią jis buvo pagavęs. Netikėta, nenusipėjama jėga, aplipusi tinklu, kyla į vandens paviršių, valdoma igudusio žvejo rankų, kuris ruošėsi šiai akistatai visą gyvenimą. Įsitempusiomis rankomis jis traukia tinklą į save, prūsiškai kuždėdamas malonius žodžius, girdamas tą padarą už jėgą, už nepastovumą, lyg bandytų jį prisijaukinti, apgauti ir įvilioti, kol rankos tvirtai traukia į save tinklą, traukia ir siela. Jis žino, kad ne vien išorine jėga, bet ir vidiniu nusistatymu, šių dviejų pradų sinteze, yra pagaunami didžiausi laimikiai. Tėvas atlieka gerai išmoktą judesį – trūkteli tinklą ir sučiupęs irklą vožia iškilusiam gumului vieną, antrą, trečią sykį, o tada užsimeta ant borto tą tinklą kamuolyje įstrigusį padarą. Jis iškelia žeberklą į viršų ir tik spėja pamatyti undinės akis – ryškiai mėlynas liūdnas akis.

Žeberklas iškrenta, laivas ir laikas sustoja. Jis susmunka valtės dugnan, šalia jo – pusiau žuvis, pusiau moteris, jis mato žiaunas ant ka-

klo tolygiai besikilnojančias – jokios baimės jos akyse, šaltas žvilgsnis atšaldo jį patį...

Tik pamatęs kranto liniją, irkludamas jau šaukia žinią klaipėdiečiams, o palydovė – miega išsvarginta, jau išsipynusi iš tinklo, įsitaisiusi tolimiausiam valtės gale. Grynas stebuklas – moteris su žuvies uodega, Jūrą tės sesė; rami, tyli jūra. Ir tėvą apima didelis pyktis – ne dėl laivo, dėl sūnaus. Pyktis, išardysiantis dar vieną lietuvišką šeimą – pyktis dėl sūnaus, nes jis nepalaukė, neišlaukė, per greit nusivylė, nepamatė stebuklo, kurį jie abu jautė, – bet vis tik tėvas sukaupia meilės likutį ir įtūžusiais pirštais spaudo išmaniojo telefono ekraną, siųsdamas vaizdo skambutį į kosmosą, o tada – sūnui, giliai tikėdamasis, kad dar ne viskas prarasta. Bet sūnus jau neatsilieps, niekada – jis pakeitė miestą ir vardą, ir viską, kas buvo susiję su jo lokaliu gyvenimu.

Tą vakarą tie miestiečiai, kurie netingėjo, išėję pasižiūrėti prie uosto patyrė eilinį Klaipėdos stebuklą.

S
A
B
I
N
A

B
R
I
L
O

vertė
G
I
N
T
A
R
A
S

G
R
A
J
A
U
S
K
A
S

Jėzus ketino atvažiuoti traukiniu.
Išsiuntė telegramą: „Būsiu šeštą trečią popiet
tšk Perone pasitikite”.
Ilip, važiavo, viskas buvo normalu,
kol neišlipo stotyje parūkyti.
Stovėdamas įsišnekėjo su moteriške,
kur spurgas pardavinėja keliaujantiems.
Laikas lyg susitraukė, lyg ir išsitempė
(o gal paprasčiausiai perjungė iešmus),
žiūri Jėzus: nei traukinio, nei moteriškės,
daiktai nuvažiavo, stovi jis aikštėje,
pilkas asfaltas, balandžiai ir banditėliai,
pora ПАЗ autobusų, odos-veneros ligų dispanseris,
gipsinis paminklas ir milicijos poskyris.
Jėzus čiupt už kišenės: nei popierių, nei variokų,
nei nors kokio asmens pažymėjimo...
Ką ten tokį sutiko perone šeštą, trečią popiet?
Ką tokį pavalgydino, ką nuvežė viešbutin?
Kieno pagarbiai klausosi, ką tokį cituoja?
Ir kur klaidžioja Jėzus be paso?

siena	siena	siena	siena
	viela	viela	viela
siena	siena	siena	siena
	viela	viela	viela
siena	siena	siena	siena
		siela	siela
		diena	
			siela
diena	diena		
	siela		

daina

G
E
R
H
A
R
D

R
U
H
M

vertė
A
N
T
A
N
A
S

A
·
J
O
N
Y
N
A
S

MELNRAGĖS MOLAS

SUTEIKIA

BIM BAM

JAUSMĄ

Politinė reklama

Dangus pro armonikas

Kažkada Klaipėda man buvo megapolis. Kai dar vaikas iš Kretingos jon atvažiuodavau, buvo nenuilstantis gatvių šurmuly, sovietinių ir naujų pastatų mišrainė, žmonių pusnys. Pamenu pirmuosius važiavimus ikarusais 280, kai jų armonika būdavo tokia išplyšus, kad pro ją galėdavai stebėti debesis. Tuomet turėjai žiūrėti ir po kojomis, nes lengvai galėjai įsmegt į skylę grindyse. Paskui viskas kito, juk, pasak daugelio, pasaulis traukiasi. Nežinau, ar traukiasi, gal tik kiek užtemsta arba susitraukia vyzdžiai ir nebereikia tiek prisimerkti, viskas nebėra tiek ryšku, nublanksta. Po keleto metų ir dangaus nebegalėdavai stebėti pro armonikų plyšius, kai naujesnius mersedesus ir manus nupirko, o ikarusus ėmė nurašinėti. Tuomet vis išeidavo nukakti Klaipėdon, kuri tapo tarsi įpročiu, netoliese esančiu didmiesčiu. Pamenu, per vairavimo pamokas instruktorius juokavo, kad dabar Klaipėda jau neatrodo didelė. Gatvės tikrai atrodė kiek susitraukusios, jas pravažiuoti gana paprasta.

Vieną vasarą po studijų Klaipėdoje dirbdamas pavežėju, ėmiau abejoti, ar tikrai jau tokia nedidelė, kai bandydavau suspėti suvežiot kuo daugiau keleivių. Tada supratau, kad rusiškumo Klaipėdoje kur kas daugiau, nei maniau, ir piktų žmonių, kurie įsižeidžia, jei su jais nekalbi rusiškai. Taip pat joje daug žmonių, kurie tikri klaipėdiškiai. Vienas senukas gyrė, kaip Klaipėda gražėja, pasakojo, ką kur pastatė. Kitas keleivis aiškino, kur jį vežti: *ten toj*

gatvėj, kur daug kaštonų ir naujus konteinerius pastatė, juk žinai? Krūptelėjau. Kažkaip išsiaiškinom, nuvežiau. Nors iki šiol nesu tikras, ar žinau, kur Klaipėdoje auga gražiausi kaštonai ir ar tikrai visur pavyktų nuvažiuoti be navigacijos.

Vist tik šoks toks apmirimas ir Klaipėdos nebuvimas megapoliu jaučiasi. Kažkada bičiulis sakė, kad didžiausia problema, jog Klaipėdoje nėra daug studentų, kad kavinės nėra masiškai užsėtos, kai jam pasakojau, kad Vilniuj kažkada norėdamas padirbėti prie espresso puodelio vietos senamiesty ieškojau daugiau nei valandą. Gal ir studentų stygius, gal dar kas neleidžia Klaipėdai varinėti kraują po visą savo širdį.

Kultūrinių renginių galėtų būti gausiau, ypač literatūrinių. Nors žmonių į juos visada ateina nedaug, Klaipėdoje jaučiasi, kad susidomėjimas mažas, bet po truputį vis daugėja knygų pristatymų, skaitymų. Kartais grįžęs stengiuosi užsukt į galerijas, į kurias taip pat miestas galėtų daugiau investuoti. Gal kultūra sukrenta į Jūros šventę, kurioje kultūrinė mišrainė ir visko gausa padengia (tariamą) visų metų apmirimą. Jūros šventė jau tapo Klaipėdos mitu, panašiai kaip Herkus Mantas.

Klaipėda keičiasi. Gal ne visada į gerą. Gaila matyti griaunamus prieplaukos pastatus, kur seniau virdavo naktinis gyvenimas, suteikdavęs savotišką atspalvį. Kažkada su

vertėjais kalbėjom, kad Lietuva nėra jūrinė valstybė. Nėr, bet dabar tarsi kažko netenka. Klaipėdos identitetą nusakyti sunku, lyg Mažoji Lietuva, bet grįžęs jon jauti, kad Žemaitija čia pat. Gal ir nesusišnekėtum kavinėse žemaitiškai, bet dvasios apstu, gal kad žemaičiai į ją suvažiuoja gyventi, dirbti, numirti.

Visi iki šiol gyvena Simonaityte, kur ne kur sušmėžuoja Kantas, literatūrinę gyvastį laiko Grajauskas, Degėsys, kiti. Atgyja ir dailė, fotografija, gal tik parodų norėtus kiek daugiau. Lyg renginių po truputį daugėja ir viskas atsigauna.

Gal Klaipėdos lemtis ir yra plaukti ten, kur uostų nesimato, ir ieškoti, koku keliu sukti. Gal kad kas atrastų naują kultūros nišą, gal naują mitą, gal kad kažkas įžiūrėtų pasaulį, kaip kadaise dangų galėdavai matyt pro plyšius *ikarusuos*.

Hitleris smegenų kurmis

Hitleris smegenų kurmis žvelgia man iš akių
Geringas mano viduriuose verda aukso lydinius
Mano Adomo obuolys pučiasi sulig visa Gebelso galva
Neverta sakyti žmogui, kad jisai žydas
Darau lempos gaubtą iš tavo bučinio
Prisipažink! prisipažink!
būtent to tu ir reikalauji
net jeigu ir tiki, kad duodi man viską

L
E
O
N
A
R
D

vertė

A
N
T
A
N
A
S

A
J
O
N
Y
N
A
S

Mėmelio pilvakojai moliuskai rūpi mums

Po atominio sprogimo
Moliuskai išgyvens
Mes – nelabai
Po melioracijos ir
Betonzacijos
Moliuskai neišgyvena
O mes klestim
Todėl
Lygių teisių instituto agentai
Gelbsti pilvakojus nuo
Melioracijos
Ir ruošia moliuskus
Perkėlimui
Į pilvakojų moliuskų rojaus
Rezervatą.

Mėmė(lis)

O tada
tik
teeeeeekšt –

ir jau galiu stebėt, kaip baltojo porsche priekiniu stiklu be galo lėtai ir pompastiškai varva baltas kiro išmatų dryksnis, ir jau nesu veltėdis, štai jau turiu užsiėmimą, pvz., spręst, kas vis dėlto baltesnis – buferis ar išmatos, ir kas ironiškesnis – be gailesčio svilinanti saulė, kaleidoskopiškai atsimušanti prieplaukos vandenyse, suskilusi į dešimtis, šimtus, tūkstančius raib-blyksnių, bet nė kiek nesuminkštėjusi, raizanti pietmečio orą tarsi klouniškai besišypsantis chirurgas (chirurgai beveik niekad nesišypso), persirengėlis,

pamišėlis – – – ar kaitra mano kaukolėje, ties smilkiniais, tasai neišgujamas, nenutildomas zyzimas. Kas ten zyzia? Nežinau. Kvaila, ar ne? Gal laikas. Gal klaikas. Riebaluotoj prieplaukos picerijoje sėdžiu jau antrą valandą, prie gretimo staliuko jau spėjo prisėst, apsiryti, susimokėti ir išeit lipni it batų tepalas paauglių porelė, plikti pradedantis vyras su savaitgaliui žmonos atgrūstu sūnumi, beigi dvi moteriškaitės iščiustytom šukuosenom. Ir pats savo margaritą jau spėjau ištirpdyti ne tik skrandžio fermentų košėj, bet ir trijuose švyturio ekstra.

Margarita, Margarita. Margoji mano Rita.

Nuo prieplaukos turėklo vėl siūbteli milžiniškas kiras, nežmoniškai sužviegia ir nusitaiko į moteriškaičių paliktas lėkštes. Tas klyksmas veria kiaurai, nuo jo nėra kur bėgti, dar vienas pjūvis įkaitusioj šviesoje, alkoholiniam zyzime, nemalonioj gerkle palengva lipančioj pamišėlio kvatonėj.

Margoji mano Rita,
ir kodėl gi būtent šitą
pasirinkai sukništi dieną?
Palaukti negalėjai dar nors vieną?
Ne tam plaukiau per vandenynus
kad grįžęs rasčiau tokius dyvus,
ne tam šitiek dienų tą jachtą būriavau,
kad tau su kitu susimest būtų lengviau.
Galėjai juk iš karto pasakyt, nejaugi ne?
Gal būčiau ir prigėręs kur Ramiajame.

Viskas, reikia eit. Reikia keltis, palikt arbatpinigių, išlaviruot pro terasos vartelius – štai

ir šaligatvis – neįvirst į vandenį, nesiklausyti prakeiktųjų kirų. Tik – – – kur eit? Kur gali eit pusblaisis žmogėnas, dar šįryt, vos prieš kelias valandas, pagaliau nuleidęs burę, kurios zvimbimo klausėsi ištisus mėnesius, pagaliau suvyniojęs takelą, glostytą dažniau nei bet kurį pasaulio veidą, išlydęs uostan jau nebesemstydamas vandens nuo denio, atsišliejęs stieban ir virtęs vien tik akimis, godžiai ryjančiom prieš pusmetį palikto kranto kontūrus. Po akimirkos jis jau lietė knechtą, nuo kurio jautėsi atsišvartavęs priešistoriniais laikais, gerokai prieš tvaną, dinosaurų amžiuje. Dar po akimirkos iškėlė pėdą ir kruopščiai, rankomis pasitaisydamas, pastatė ant krantinės grindinio. Paskui pėdą krantan ištūmė blauzdą, šlaunį, užpakalį, liemenį, rankas, pečius, galiausiai – galvą. Bent jau iš šono vėpsantiems būtent taip galėjo ir pasirodyti. Tik tų vėpsotojų beveik nebuvo, nieks jo nelaukė, nebuvo jokių sutiktuvių, vėliavų, valiavimų, oho-valio, niekas nepadovanojo automobilio, neatnešė šakočio, neįpylė degtinukės. Pats gi taip norėjo. Be Ritos, niekam juk nė nesakė. Neaiškiai pamykdavo, ir tiek. Pakeliausiąs, pasižmonėsiąs – mestelėdavo.

Nepasižmonėjo. Pasižuvėjo, pasivėjęjo,
pasibangėjo, pasidumblėjo, pasi
neaprė
pia
my
bėjo.

Tokia juk ir buvo sumanymo vinis. Ką ten sumanymo – spontaniškos, ūmai užklupusios, protą sujaukusios šiltos miglos. Ritos buvimo

— — — staiga įsisąmoninto fakto apie jos, vieną iš daugybės rudeniškų dienų užkalbintos eilėje prie perkėlos, buvimą; jos tamsių slidžių plaukų, baltos odos, dilbiuose virstančios kone visai perregima, buvimą; grakščių juslingų pirštų, stiprių šlaunų, minkšto kvapnaus pilvo ir nepriekaištingai geometrinio saldžios tamsybės trikampio buvimą. Staiga atrasto naujo, nepažįstamo žemyno — jos žodžių, jai kylančių minčių, kurios buvo ir jo mintys, tik išsakytos lengvai, suprantamai, prasmingai, egzistavimą. Jos besvorio, užkrečiamo juoko. Jos turkiškų kelių, iš kurių kišenių nuolat byrėjo smėlis, apyrankių, kas žingsnį tykia barškančių, tartum jūdvių pašnekesio fone kalbėtų dar viena, slapta kalba. Ji mokėjo kalbėti, mokėjo išsakyti, ką regi, uodžia, girdi, kas kyla gerklė, stemple, lytim — — — o jis nemokėjo. Žodžiai jam — keblokas reikalas. Gal todėl nuo vaikystės ir mokėsi būriuoti, ir leisdavo dienas ant denio, suveržinėdamas ir atleidinėdamas lynus — kad susikalbėtų su bangomis, nereikia malt liežuviu, su vėju susikaukti galima ir neartikuluotai, tarsi žvėriui, ir tai išlaisvina, ta beformybė, tasai neprivalėjimas įvilkti savo vienatvės į visuomenei priimtina ir perskaitomą formą.

Tad jis ir išplaukė.
Tai yra, aš.

Į nesibaigiantį vėją, nesiliaujančias bangas, nenutrūkstamą horizontą, į niekad nenurimstantį šniokštimą, į beribį susikaupimą, į vienvietės jachtos meditacinę discipliną, dienų dienas, savaitių savaites, daugybę rytų, naktų ir vakarų ant denio, nemalstantį raumenų nuovargį, nenusi-

plaunamą druskos plutą ant lūpų, nenuspėjamą orų permainingumą, nepermaldausiam dangaus galybę. Ko gero, sunkiausia buvo išverti visą tą dangų, visą tą niekur neužsibaigiančią erdvę. Ko gero, tai ir norėjau visu tuo pamišėlišku žygiu jai pasakyti, tai ir norėjau jai parodyti — — — juk žino, kad pati man buvo neaprepiama it jūra, jūra vandenynas — — — ir turbūt norėjau įrodyti, kad galiu visa tai išverti, kad esu pasirengęs, kad man užteks jėgų. Per pusketvirto mėnesio įveikiau Baltiją, danų sąsiauriais pasiekiau Šiaurės jūrą, paskui palikau ir ją, apsukau ratu britus ir grįžau atgal. Vienui vienas. Tik su dangumi virš savęs, aplink save, savyje. Tik su jai — o gal labiau sau — duotu pažadu.

Ir ką — ir nieko. Grįžau. Nuleidau burę, pririšau laivę, išsirabždinau į krantą. Sušveičiau picą. O kur dabar eit? Kur gali eit žmogėnas, kurio akis dar žeidžia šitokie pasiekiami, aprėpiami, šitaip nepadoriai arti prisitraukiantys objektai, kurio kūnas dar tik mokosi vėl naudotis stacionariomis plokštumomis, pvz., asfaltu, krantinės borteliu, žole, mūrinėm sienom? Alus, tiesą pasakius, gal kiek ir padeda. Reikėtų dar labiau apgirsti, kad vis užneštų šonan ir bent ausų pusratiniai kanalai galėtų atsikvėpti grįžę į įprastinę būseną. Reikėtų dar labiau apgirsti, taip, galbūt tada ką nors suprasčiau. Kur eiti, pavyzdžiui. Kur dėtis. Kurgi man eiti?

Pas Ritą?
Jau buvau.
Užteko.

O tasai tipas nė nepaklausė mano vardo, nė nepaspaudė rankos. Šoko į kelnes ir išmovė.

Gal atsisėsiu krantinej ir stebeilysiu į vandenį, kol bent aprims zyzimas smilkiniuos. Štai Meridianas. Pats tas. Reikia kokio nors riboženklis. Aišku, tuomet turėtų būt ir pati riba. Ar ši akimirka — riba? Šis sunknistas, tyliai džiazuojantis laivas, niekuomet niekur nebenuplaukiantis, — ar tai mano dienų riboženklis? Ar reikėjo keletą mėnesių vienui vienam plūktis su bangom, saule, burėm ir lynais, su — — — tuo nelemtu dangum — — — kad grįžęs nieko kita negalėčiau veikt, tik sėdėt nukoręs kojas ir lėtai, nemaloniai blaivytis? Ar reikėjo šitiek vargint raumenis, o dar labiau — valią, kad uostą, į kurį labiausiai troškau įplaukti, tą, kuris jokiam žemėlapy nepažymėtas, kurio vartų ieškodamas ir susigalvojau tą paiką, naivų, pompastišką iššūkį, rasčiau man jau seniai užakusį? Kaip viskas kvaila. Gal kalta kaitra, o gal be paliovos klykiantys kirai, tie šlykštūs, baisūs pragaro pasiuntiniai, — bet man darosi sunku suvokti aplink mane besisukančias formas, spalvas, atskirti žmonių veidus nuo parkavimosi automatų, prieplaukos raibulius nuo akių tinklainėse įsispaudusių vaizdų iš praeities. Nebesu tikras, ar kada nors išvis iškėliau burę, jei taip niekur ir nepajudėjau. Bet oras juda, gyvaplaukių vis šiaušia sūrus vėjas.

Ak taip, Meridianas. Merdintysis Janas. Stypso pasirengęs lėkti, vėjyje plazda visos burės, bet nėra judesio, nėra lynų zvimbimo, nėra bangų dundesio į korpusą, skamba tik mirtinai švelnus restoraninis džiazas. Ak taip, mano miestas. Mano ne ratu, o tik pirmyn, paskui atgal išilgai jūros besidriekiančios gatvės. Vėl jokio poslinkio. Mano mieguisti didelių senoviškų pastatų langai, už kurių išsiiperi ne taip ir mažai aukštai iškilsiančių paukščių, ne vien tų klaikių kirų, bet

atsiplėšę nuo žemės jie dažniausiai jau nebesugrįžta. Išskrido velniop netgi Žuvėdra, liko tiktai kiras. Ir net ne Baltasis Kiras, šiaip kiras, ir tiek. Galybės jachtų, katerių, keltų, valčių ir plaustų, kasdien paliekančių žiotis, sugrįžta — kartais po kelių valandų, kartais po kelių mėnesių; kas kelis sezonus sugrįžta ir aukštieji, vėliavėlėmis išpuošti užsieniečių burlaiviai, stabtelintys pakeliui į regatą, iš jų išvirtę italai, ispanai, olandai, lenkai, brazilai prisiperka dešrų, išmaukia statines alaus, pakirkina vietines silkes ir plaukia toliau; neršti vis sugrįžta stintos; pasistumdyti ir pasirodyt naujais sportbačiais it dar viena migruojančių gyvūnų kaimenė kasmet sugrįžta Vilties bėgikai; karts nuo karto į kokią galeriją sugrįžta įdomesnis drobės gabalas, atklysta retesnė kino juosta ar instaliacija; į Pilį vis sugrįžta saksofonistai, kontrabosininkai, trimitininkai, juodaodės kimiais balsais ir milžiniškais sėdmenimis. Bet sugrįžę visi jie tuoj ir vėl išplaukia, išskrenda, išlekia, išvažiuoja. Lieka — — — šiukšlės, perpildyti toi toi tualetai, purlai farvetery, stiebo kontūras horizonte. Lieka restoraninis džiazas. Praplaukia šitiek migruojančių rūšių, o kur plaukia pats uostas? Kur krypta tėkmė, nebetvenkiama niekieno, nei Ritos, nei Napoleono, anei vokiečių ar prūsų, tebesivaidenančių germaniškų namų fasaduos? Kokį sapnuoji kursą, Meridiane? Ar įsivaizduoji, kuo norėtum būti,

kai
užaugsi?

Gal tai ir mano prakeiksmas. Stypsot iškėlus visas bures, net šventiškai papuoštas, o vis dėlto nepajudėt nė centimetro. Laukti. Būt kuo

puikiausiai apsirūpinusiam, nuvažkuotam, spindinčiam, vėjyje gaudžiančiais naujais lynais, ir niekaip negalėt nuspręsti, kurlink judėti. Toks *homo klaipēdicus*. Toks gražiojo Mėmelio mėmė.

Gal paprasčiausiai vėl lipt į denį ir išsidangint jūron?

Ūmai

pakaušiu prašniokščia staigus vėjo gūsis, vos spėju susigūžt, o tasai gūsis metasi toliau, praneria vos per porą pirštų nuo ausies, išsilenkia krantinės tureklo ir ištykšta į vandenį. Purslams nuslūgus, žiūriu glotnų baltą lancetą, besisupantį rimstančiuose raibuliuose. Keista, nesuklykė į ausį, kaip jie mėgsta. Ir vėl tie kirai – jie visur, visur. Jei karveliai ir žiurkės – pragaro pasiuntiniai, tai kirai – – – skaistyklos? Dangiško laukiamojo? Neapsisprendėlių eliziejus? Vis augantys, augantys, po visą miestą klykaujantys it kūdikiai, ir niekaip nesuaugantys nei į normalų kalakutą, nei atgal į pūkuotą viščiuką? O – – – gal? Reikia geriau įsižiūrėt.

Šitas kažkoks keistas.

Supasi sau ant vandens, snapu į tėkmę, į miestą, į atraibuliuojančias bangeles, ir tiek.

Atrodo, kone šypsosi.

Nė nesiruošia klykt anei pult vystytis, anei pavogt kieno nors piniginę, plaukų sage, balioną, šunį, kaip jie mėgsta.

Supasi, šypsosi, stebi, kas čia dar atplauks su srove, ir tiek. Ir ką tu jam.

Mulkis aš, tariau sau. Į kokį dar denį? Va taip va, supiesi ir šypsaisi. Saulė šviečia, merginos juokiasi, žydi liepos. Ir ką tu man. Ir ką ta Rita, Margarita, švyturiai, ekstra? Ir ką žuvėdra, bėgikai, džiaz muzikantai, regatos? Atplaukė, išplaukė. Aš tai išplaukiau, parplaukiau. Ritmas

išlieka. Ir gal ne toks jau ir mėmė, kad mėmeliškas. Jis vis dėlto jau stovi čia šimtmečius, o man sunku tiesiai nustovėt porą minučių. Bet – – – mokausi. Jis, matyt, geriau žino. Žino, kaip žvelgti į tėkmę, laukti, kas atraibuliuos, košt pro save ir vėl sūpuotis. Gal tai ir mano raktas, gal tai ir kirų klyksmus išgyvent padedantis raktas, nepaliaujamą nesugrįžimą išgyvent padedantis raktas – gyventi tėkmėj, būti tėkme, priimt atplaukiančius, išleisti išplaukiančius. Leist sau pačiam nebegrįžti.

O kitą kartą,

kai norėsiu kam nors ką nors įrodyti, leisiuos upe.

Ne prieš srovę, bet pasroviui

– – – šitai kur kas sudėtingiau.

Plaktukas

kartą gyveno žmogus, prarijęs liežuvį
tad viską jam sugalvojo kiti
vardą, laikmetį, pažiūras, netgi profesiją

pasiūlė pinigų ir tas sutiko
duoti žmonėms, ko jiems reikia
kad leistų vadintis savo likimo kalviu

tik greitai visi įsitikino
kad vietoj nekalto žodžių čiurlenimo
makaulėj jam kala plaktukas

kala taip garsiai, kad daužo viską
kas nepataiko į ritmą, kuriuo jis tiki

teismas turėjo jam būti gera pamoka
apie klausą ir santykius tarp subjektų
kad joks plaktukas neturi teisės...

bet visgi jo amatas buvo
toks pat kaip ir jų visų
tad po visko jam sukėlė kryžių

Du gaideliai*

DU GAIDELIAI
DU GAIDELIAI
PAŽADAS LYG DISNEILENDAS
DAR NE ŠIANDIEN

DU GAIDELIAI
DU GAIDELIAI
LEDŲ STIKLINĖ ANT VIENOS KOJELĖS
LYG VASAROS ATOSTOGŲ FANTAZIJA

DU GAIDELIAI
DU GAIDELIAI
SUSIPEŠĖM SU SESE
DABAR JAU NUSIMATO KITA DAINELĖ

DU GAIDELIAI
DU GAIDELIAI
VIS TIEK TEN NUVAŽIUOSIM

BUVO DISNEILENDAS VIEN PELĖSIAI –
PRAREGĖKI

*Du gaideliai – Klaipėdoje
veikusi vaikų kavinė.

Karalienė gegutė

Mano senelis turėjo 18 vaikų ir 42 anūkus, bet raktus nuo švyturio patikėjo tik man. Čia leidžiu laisvalaikį po darbo. Čia laikau visas savo knygas, diskus, filmus ir Xbox. Trys blyksniai kas aštuonias sekundes sukasi ant dviejų šimtų kilogramų gyvsidabrio. Naktį jūra ir tos prakeiktos kopos susilieja tamsoje, pamažu apgaubiančioje senelio sodintus miškus. Tolėliau mirga šviesos klestinčios bjaurasties sankaupe, už kurią taip pat likome skolingi Didžiajam Kalės Vaikui. Švyturio efektas: kai čia būnu, man nė į galvą nešauna, kad galėčiau būti kur nors kitur. Beje, tai ideali vieta Tinderio pasimatymams.

Kai kas nors paklausia, kodėl krentu ant žolės, kai išgirstu pirmą kartą kukuojant gegutę, atsakau: „Pasiieškok“, gulėdamas ant nugaros, o mano veide kartais atsispindi ramybė, kartais skuba ar nuovargis.

Balandžio trečiąją turi parsiskristi gegutė, sakydavo mano senelis, *ir jei balandžio aštuntąją ji neparskris – kalėjimas arba mirtis*. Šiandien jau balandžio aštunta, o gegutė vis dar nepasirodė.

Tai jau istorija. Gegutė išgelbėjo mano senelio gyvybę. Kai jis atvyko į šias kopas, atstatė senąjį bokštą, įkūrė miestą, iš apylinkių atsivežė visus tuos laukinius akmengraužius ir davė jiems darbo butelių gamykloje, paskui cemento ar trąšų fabrike, taip pat restoranų tinkle ir rinkodaros agentūroje, kurioje dirbu pats.

Tiesą sakant, ką tik grįžau iš biuro. Iš tikrųjų, viskas, ką man ten reikia daryti, tai sėdėti kelias valandas ir žiūrėti žmonėms į akis. To mane irgi išmokė senelis: „Žiūrėk kitam į akis, kol jis nu-

kreips žvilgsnį, štai į ką viskas susiveda.“

Nemanykite, kad visą dieną stebiu jūrą. Tiesą sakant, išgėręs chereso ir pasiklausęs muzikos, aš stebiu tik savo kojų nagus. Nagai yra dvasingiausia mūsų kūno dalis, mažieji sielos spausdintuvai. Kokį metų laiką skelbia vienišas debesėlis, šią akimirką kertantis miniatiūrinį mano nykščio dangų? Per kolonėles Valteris Vinsonas dainuoja: *Was in the spring, one summer day / My sweetheart left me, Lord she went away / And now she's gone but I don't worry / Lord I'm sittin on top of the world*.

Jokių svajonių apie sėkmę. Tik neišsipildžiusi svajonė apie tvarką. Arba melsti, kad beprotybė ateitų į pagalbą. Vieną dieną parašysiu savigalbos knygą, kuri niekam nepadės. Pagrindinė jos tezė: dauguma jūsų problemų, išskyrus ligas ir mirtį, neegzistuoja, net jei to nežinojote. Dabar žinote. Kaip epigrafą norėčiau panaudoti Šanforo citatą: „Žmogus kiekvieną rytą privalo praryti rupūžę, jei nori likusią dienos dalį nepatirti nieko bjauresnio.“

Palieku švyturį, grįžtu į automobilių stovėjimo aikštelę ir prieinu prie medelio, remiančio vieną iš kopų. Prigulu samanomis apaugusioje šlaito įdauboje. Virš mano galvos vėjas siūbuoja sidabrinius atspindžius tuopų viršūnėse. *Balandžio trečiąją turi parsiskristi gegutė, ir jei balandžio aštuntąją ji neparskris – kalėjimas arba mirtis*.

Tai jau istorija. 1938 m. balandį mano senelis drauge su kitais sukilėliais spruko nuo nacionalistų kariuomenės. Jų batus pavogė, todėl basi

bėgo per laukus. Iš miesto sklindantys sproginiai beveik netrikdė tylos. Virš vėjo šukuoja jėgų varpų šnaresio pasigirdo gegutės kukavimas. Mano senelis negalėjo sutramdyti noro mestis ant žemės, kaip buvo išmokęs iš savo senelio. *Balandžio trečiąją turi parsiskristi gegutė*, sakė jis sau, įsmeigęs akis į mažą kalaforą primenantį debesėlį ryškiai mėlynos padangės viduryje, *ir jei balandžio aštuntąją ji neparskris – kalėjimas arba mirtis*, jau buvo balandis, o gegutė dar nekukavo. *Karaliene Gegutė, Karaliene Gegutė*, sukuždėjo jis, užsimerkęs, nesijaudindamas, kad atsiliks, *kada mirsiu?*, įdėmiai klausėsi *kukū, kukū, kukū*, žyminčių valandas, dienas, metus, kurie jam liko, *Karaliene Gegutė, Karaliene Gegutė*, kol liovėsi skaičiuoti ir užmigo.

Oras suvirpėjo ir mažas debesėlis virto siaubingu šešėliu, perskyrusiu dangų į keturias dalis ir tarsi milžiniškas grėsmingas kryžius nusidriekusiu per laukymę. Virš galvos švilpė kulkos, drebindamos laukus ir draskydamos jėgų varpas. Po kelių trumpų šūvių serijų lėktuvas dingo už medžių giraitės, palikdamas paskui save dūmų, dulkių ir parako debesį. Riksmiškai netrukus virto murmėjimu, beprasmiu skausmo litanijomis. Paskutinis vėjo gūsis sudrebino jėgų lauką, iš kurio teliko šiaudų ir išdegintos žemės maišalynė. Netrukus stojo tyla.

Rytoj atvyks valyti žibintų lėšų. Operatorius, santūrus ir malonus ponas atlikęs savo darbą, prisėda su manimi prie sumuštinio ir šachmatų partijos, kurią dažniausiai palydime taure chereso. Jam trūksta kairės rankos mažojo piršto. Teigia, kad to piršto pavadinimą gali pasakyti septyniolika skirtingų kalbų. Vieną dieną jis man papasakojo apie antidepresantų poveikį. „Verkti taip pat sunku, kaip ir susijaudinti“, – prisimenu

jo žodžius. Kas yra švyturio prižiūrėtojas, jis, aš ar mes abu? Tapome draugais.

Metraštininkai teigia, kad kai mano senelis atsidūrė vidury nuniokoto lauko, iš miško gilumos vėl kukavo gegutė. Mano seneliui neliko nieko kito, kaip tik sekti paskui ją, nes paaiškėjo, kad kiekvienas kukū vertas vienerių gyvenimo metų, ir gegutė nesiliovė kukuoti, kol mano senelis pasiekė jūrą. Šioje vietoje metraštininkai ginčijasi ir siūlo nesuskaičiuojamą daugybę istorijos variantų. Žinoma tik tai, kad jis pasiekė šiuos krantus ir pirma ėmėsi atstatyti senąjį bokštą, tapusį Karalienės Gegutės švyturiu ir davusį pavadinimą netrukus įkurtam miestui.

Jei balandžio aštuntąją ji neparskris – kalėjimas arba mirtis. O tiesa yra ta, kad šiandien balandžio aštuntoji, o aš vis dar guliu žolėje, ir gegutė dar nekukavo. Jei ir imtų kukuoti, manęs nuo nieko nebeišgelbėtų. Nors nesupranti, kad esi išgelbėtas, kol nesi išgelbėtas. O gal mes nuolat būname išgelbėti, bet to nesuprantame. Jei kukuotų gegutė, net jei ir neišgelbėtų manęs nuo nieko ir nenuvestų prie jūros, ji bent jau galėtų išduoti man laiką, mano laiką. *Karaliene Gegutė, Karaliene Gegutė, kada mirsiu?* Gulėsiu čia iki vidurnakčio, ir jei iki tol Karalienė Gegutė nesukukuos, žinosiu, ji įkalinta arba mirus, ir aš būsiu su ja. Įkalintas arba miręs.

Iš ispanų kalbos vertė Simonas Bernotas

DIDŽIOJO KOJOS PIRŠTO SAVARANKIŠKAS GYVENIMAS

Didysis Kojos Pirštas nusprendė palikti savo šeimninę ir leisti į savarankišką gyvenimą. Pabodo jam baisiai nyki kasdienybė sostinės biuro pastalėje. Nuospaudų tokioje vietoje neprisitrinsi, mėgdavo kartoti jis. Neįkvepiančios buvo Piršto dienos, o ir kolegės – dažnai atšalę (mat jau nuo seno taip surėdytas pasaulis, kad vidaus temperatūrą biuras pritaikydavo tik vyriškos lyties darbuotojų darbingumui palaikyti).

Troško Pirštas savo kūnu įsiremti į pušies kanorėžį, vytis grindiniu balandį, voliotis smėlyje. Tapti viaduku vienai kitai miško paklotės skruzdei. Svajojęs taip daugel metų, vienądien galiausiai nusprendė: viskas! Einu savo 2 gyvenimo gyventi! Kaip tarė – taip padarė. Paliko Pirštas pastalę ir iškeliavo vakarų link.

Saulė kaitino jo odą, vėjas gaivino, jūra prausė. O kalvos leidosi linksmai jomis ridinėti. Įdegė pirštas. Sutvirtėjo jo oda. Ir savivertė.

Džiaugėsi keliauninkas margu pasauliu išsisas

dvi savaites. Bet nubudęs vieną apniukusį rytą, Pirštas suprato negalįs pajudėti iš vietos. Ir vienaip bandė muistytis, ir kitaip – nė krust. Liko vietoje it sunkus akmuo. Kas čia dabar, pagalvojo Pirštas. Ir dar kartelį pabandė pasislinkti dešinėn. Nepavyko. Kairėn. Nepavyko.

Staiga jo nugara perbėgo šiurpą kelianti mintis... Nagas!

Rausvai dažytas Nagas nenumaldomai augo sulig kiekviena diena nuo pat kelionės pradžios. Iš pradžių Pirštas mažai į jį kreipė dėmesio – džiaugsmas dėl laisvės buvo didesnis už bet kokius nepatogumus. O Nagui nuosekliai ir užtikrintai tįstant, Pirštas taip galvojo: svarbiausia yra neįsmigti kur Nagu žemyn. Nes tada – šakės. Todėl atidžiai saugojosi Pirštas tokių kūno padėčių. Bet ko bijojo – tas galiausiai nutiko.

Šit styro Pirštas žemyn galva visu Nago ilgiu susmigęs į išsvajotą smėlį. Naktį, matyt, į tokią nepalankią padėtį jį bus įridenęs pajūrio vėjas.

29

Patirtis, žinoma, ne iš maloniųjų. Bet Piršto taip lengvai nenuliūdinsi. Buvo jis ne iš kelmo spirtas – prisiskaitęs visokių savipagalbos knygų žmogaus miegamojo bibliotekoje.

Ir pradėjo Pirštas medituoti, kad toks neeilinis stresas nepakenktų sveikatai. Pameditavęs ir nu stojęs tirtėti po 3 pirminio sukrėtimo, Pirštas ėmė galvoti pozityvias mintis. Kad viskas bus gerai, kad bent jau vaizdas tokiam nutikimui nutikus pasitaikė neblogas – Kopų panorama džiugino akis. Pasidžiaugė Pirštas, kad nelyja, kad kiras nedrėbtelėjo ant jo per pusryčius suvirškinto turinio. Ir kad ne karo metas.

Subalansavęs savo hormonų ir emocijų pusiausvyrą, Pirštas ėmėsi analizuoti šio įvykio priežastis. Kodėl gi jis dabar styro prie jūros Nagu žemyn ir negali pakrutėti. Ar taip jam lėmė dievas? Gal tokia jo gyvenimo paskirtis – užsibaigti vienam gamtoje? Svarstė Pirštas, ar geras čia buvo sprendimas palikti šaltą biuro pastalę. Galvojo taip dieną, dvi. Kol ėmė palengva jausti, kaip ilgu jam įprastų takų, žmogaus. Ir kojinių. Suprato, kad išvykęs naktimis ėmė prasčiau miegoti, mat trūko jam kolegės šono. Ir naktinių skaitymų, žinoma.

Buvo aišku kaip dieną – pats save į tokią padėtį įstūmė ir čia nėra ko kaltinti. Pats įstūmiau, pačiam reikės ir kapstyti, jei nenoriu smėlyje pasilikti amžiams, taip sau pasakė Pirštas. Ir viduje net nušvito nuo prisiimtų atsakomybės palaimos. Ši vidinė šviesa pripildė Pirštą energijos iki pat pat galiuko. Paties Piršto nuostabai, šviesa pasiekė ir tolimiausią vidinę kertelę, kurioje būta pasitikėjimo pasauliu. Sušilo pasitikėjimas, atkuto, išsitiesė – net saulė iš už debesies iškišo nosį pažiūrėti, kas čia dedasi.

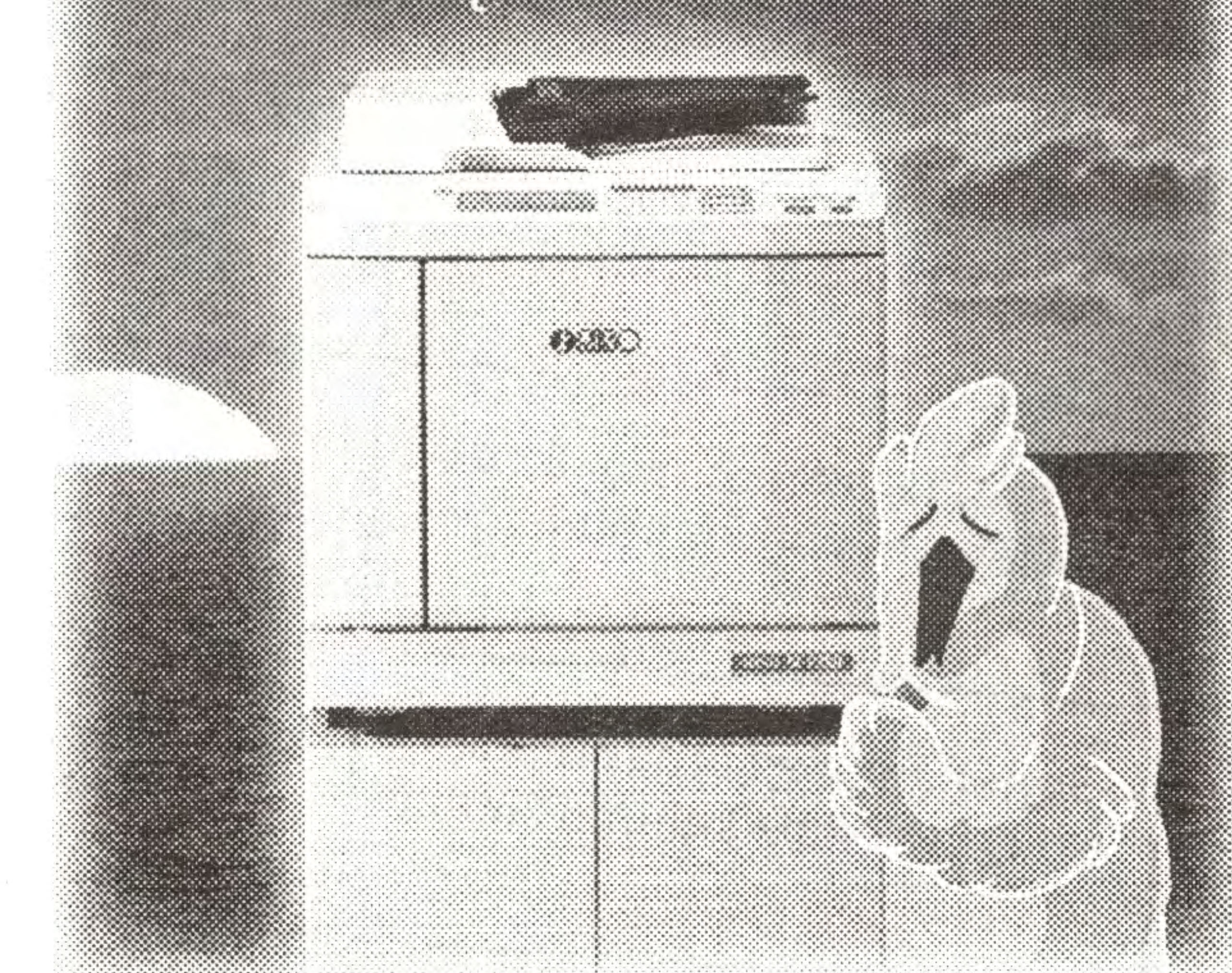
Staiga Pirštas pajuto, kad jis nebijo nieko. Nei likti amžiams įstrigęs pajūrio smėlyje, nei biuro nykumo, nei paukščių, nei nakties vienatvės, nei

savo paties minčių. Jis taip keistai pasijuto. Lyg būtų be svorio. Lyg viską išdalinęs – būtų gavęs viską. Ir išgirdo Pirštas patį save sakant – manęs negali būti, kol nesu.

Nespėjęs nė suprasti šių iškilmingų žodžių prasmės, Pirštas pastebėjo, kad smėlis, kuriame buvo įsmigęs, sklaidosi. Mažos smiltelės, atskilusios viena nuo kitos, skriejo tolyn pamažu vis labiau išlaisvindamos Piršto kūną. Pasirodo, saulei išlindus šlapias smėlis pradėjo džiūti. Džiūdamas jis lengvėjo, lengvėjo, kol galiausiai visai netekęs svorio leidosi nešamas pavėjui.

Stebėjo žaismingą smėlio smiltelių šokį Pirštas ir juokėsi. Taip juokėsi, kaip juokiamasi įmynus svarbiausią gyvenimo mįslę. Tuo momentu ir pajuto – metas namo. Pas žmogų. Tvirtai nusprendęs Pirštas atsipalaidavo per visą savo ilgį. Ir prigulė.

**KKKC RISOGRAFAS
SUTEIKIA
BIM BAM
JAUSMĄ**

Nei politinė, nei nepolitinė reklama

30

SKENDUOLIŲ GREIČIŲ LENTELĖ

Kategorija	Lokacijos	Greitis
Lengvieji skenduoliai iki 56 kilogramų su plafkėm	Mariose	2 stiprių mazgų per valandą
Vidutiniai skenduoliai iki 88 kilogramų be grandinėlių	Švyturio Baltijoje	1 mazgas per valandą (bikinio zonoje – tiesiog 2)
Superlengvieji arba sunkieji skenduoliai be kailinių žiemą	Smėlyje	Žvyrkelyje 0,25 mazgo Lenkti draudžiama

PER AUDRĄ

Lengvieji skenduoliai iki 56 kilogramų su plafkėm	Audringose Mariose	20 stiprių mazgų per valandą
Vidutiniai skenduoliai iki 88 kilogramų be grandinėlių	Audrotoje Švyturio Baltijoje	10 mazgų per valandą (bikinio zonoje – tie patys apribojimai)
Superlengvieji arba sunkieji skenduoliai be kailinių žiemą	Sūkuriuotame Žvyrkelyje	2,5 mazgo per valandą (lenkti draudžiama nuskendusius keltus)

MIRTIS NUO ROBOTO RANKOS

Mėlyna. Siaubingai mėlyna jūra, negana to, iš visų pusių aptverta šiurpia mėlyna tvora. Jei pavyksta ištrūkti iš salos ir iš jūros, eidamas pro tą tvorą tiesiog negaliu neištraukti iš kišenių rankų ir delnais nebraukti per tvoros kuoliukus.

Kas gi dažo tvorą aplink jūrą mėlyna spalva? Taip tiesiog negalima...

Į mūsų kaimą jūros saloje iš kito kaimo jūros saloje Argentinoje atsikėlė Robotas. Jis stiprus ir didelis, maždaug 3 metrų aukščio. Jo korpusas iš geležies ir, kiek žmonės pasakojo, jo viduje vien tik smulkios mikroschemos ir laikrodis „Omega“. Robotas moka gerai plaukti, vaikščioti vandeniui ir šiaip nemažai sugeba.

Kartais jis, savo sunkia ir nerangia eisena išbaidydamas jūrines vištas, ateidavo pas mus į kiemą išgerti kavos. Kiek atmenu, niekada kavos nebalindavo pienu, nesidėdavo cukraus keturkampiu. Visada kava mėgaudavosi gryna – antracito mėlyna.

Kartą Laura, mano žmona, dailiame puodelyje su paukščiais patiekė Robotui kavos su cukrumi. Vos ją išgėręs, Robotas nesusivaldė ir per 2 minutes nupjovė mums kieme žolę (tiksliau tariant, nukandžiojo ją,

atsistojęs ant 4 kojų kaip koks šuniukas). Nuo to laiko žinojau, kad cukrus Robotui pavojingas. Jis nuo cukraus tiesiog nesi-tvardo ir būdamas impulsyvus ima spręsti problemą čia ir dabar. O jei problemos nėra, ją sukuria.

Kartais su Robotu susipykdavome. Kartais visai dėl smulkmenų. Pavyzdžiui, kodėl niekas nenugrėbė lapų nuo pagrindinio kaimo kelio, kai buvome sutarę, kad visi kaimynai grėbsime pakaitomis, kas dvi-tris dienas ar panašiai.

Mėlyna buvo jo mėgstamiausia spalva. Kartą bandžiau nugriuvusį savo paties kieme ir nejudantį Robotą įjungti. Teno-rėjau švelniai paspausti mygtuką ant jo pilvo, maždaug ten, kur turėtų būti bam-ba. Jis pakėlė savo dešinę masyvią ranką, atlankstė kažkodėl į špygą sugniaužtus pirštus ir man stipriai vožė. Sužaubavo, kritau kaip lapas. Dabar esu windowsuose.

Matau daug mėlynos, ir tave.

Gelbėtojo

mintys:

Šiandien jau tingiu gelbėti. Gal rytoj, jei bus nuotaika, gelbėsiu. Bet neatsimenu, ar ryt dirbu. Kaip nueiti į bendrą paplūdimį be gėdos jausmo (dėl raumenų pertekliaus). Vakar su kolega pasivažinėjome paplūdimiu su jūriniu traktoriumi „Suzuki“. Buvo faina, bet jis nemoka vairuoti. Jis pusiau mano šefas. Užvakar buvau grybauti Smiltynėje. Nekažką radau. Reikia rasti. Bet nelabai skubiai.

Aptarnaujantis personalas

Simonas Bernotas
Dominykas Matulionis
Deividas Preišegalavičius
Rokas Bilinskas
Dovydas Bitinas

DUGNE

Rėmėjai

laipėdos skyrius

www.cuckoo.lt

Kiti rėmėjai

Varnos, Jūra

šiek tiek balandžiai. Truputį kirai

FROM CAPE COD TO THE CURONIAN SPIT

The Baltic Sea is not the Atlantic
I can't kayak through the salt marshes of the Baltic Sea
I can't catch blue crabs crawling across the bottom of the Baltic Sea
I can't dig for little neck clams in the non-existent black muck of the Baltic Sea
I can't use sea worms with sharp pincers in their faces to catch fish in the Baltic Sea
I can't catch striped bass and bluefish in the Baltic Sea
I can't go whale watching in the Baltic Sea
God, there's so many things I can't do in the Baltic Sea
I can't eat cod from the Baltic Sea
I can't eat lobsters from the Baltic Sea
I can't get eaten by great white sharks in the Baltic Sea
I can't get stung by jellyfish in the Baltic Sea
I can't surf the Baltic Sea
I can barely float in the low salt content of the Baltic Sea
I can barely swim in the Baltic Sea
Because of all the rip currents in the Baltic Sea
Unless it's calm in the Baltic Sea
And then I can look out over the Baltic Sea
And I can talk to the Baltic Sea
And I can begin to know the mind of the Baltic Sea
Which is really me, emptied of the Baltic Sea
And then I can be free of the Baltic Sea
Standing up to my head in the Atlantic

